HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וגזרו רבנן קטנה משום גדולה ומי גזרינן קטנה משום גדולה והתנן (א)[א] אם היו קטנות שאינן ראויות לילד מחזירין אותן מיד אמר רב גידל אמר רב הוראת שעה היתה מכלל דהואי אלא כהוראת שעה היתה וחילוף לא שכיח לישנא אחרינא אמרי לה אמר שמואל כולן צריכות להמתין שלשה חדשים חוץ מגיורת ומשוחררת גדולה [אבל] קטנה בת ישראל אינה צריכה להמתין ג׳ חדשים במאי אי במיאון האמרה שמואל חדא זימנא אי בגט הא קאמר שמואל דבעיא דאמר שמואל מיאנה בו אינה צריכה להמתין שלשה חדשים נתן לה גט צריכה להמתין שלשה חדשים אלא בזנות וזנות בקטנה לא שכיח גיורת ומשוחררת דשכיח בהו זנות ליגזור הוא דאמר כרבי יוסי דתניא (ב)[ב] הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו צריכות להמתין ג׳ חדשים דברי רבי יהודה רבי יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד אמר רבה מ״ט דרבי יוסי קסבר אשה מזנה משמשת במוך כדי שלא תתעבר א״ל אביי בשלמא גיורת כיון דדעתה לאיגיורי מנטרה נפשה כדי להבחין בין זרע שנזרע בקדושה ובין זרע שנזרע שלא בקדושה שבויה ושפחה נמי דשמעי ממרייהו ומנטרי נפשייהו אלא יוצאת בשן ועין היכי משכחת לה וכי תימא כל דממילא מודה ר׳ יוסי (ג)והתנן אנוסה ומפותה צריכה להמתין ג׳ חדשים דברי ר׳ יהודה רבי יוסי [ג]מתיר ליארס ולינשא מיד אלא אמר [ד]אביי אשה מזנה מתהפכת שלא תתעבר ואידך חיישינן שמא לא נתהפכה יפה יפה: ואם היו כהנות כו׳: כהנות אין ישראלית לא אימא אם היו נשי כהנים נשי כהנים אין נשי ישראלים לא (ט)והאמר (ה)רב עמרם הא מילתא אמר לן רב ששת (ו)ואנהרינהו לעיינין ממתניתין [ו]אשת ישראל שנאנסה אף על פי שמותרת לבעלה פסולה לכהונה אמר רבא הכי קאמר [ה]אם היו כהנות נשואות לישראל נפסלו מן התרומה דבי נשייהו:

הדרן עלך ארבעה אחין

רש״י

וגזרו רבנן קטנה וכו׳. וגבי גיורת קטנה לא גזור משום דלא שכיחא: **מכלל דהואי.** בתמיה. וכי מעשה כזה אירע בימי חכמים והא שנים שקידשו קתני ולא תני מעשה: **אלא כהוראת שעה היתה.** (א) ולא היתה דלא גזרינן בה מ״ט חילוף לא שכיח: **חוץ מגיורת ומשוחררת גדולה.** מדקתני בהאי חוץ גדולה מכלל דצריכות להמתין דקאמר בגדולות קיימי: **גיורת ומשוחררת גדולה דשכיחא בהו זנות לגזור.** שימתינו כדי להבחין בין זרע שנזרע שלא בקדושה לזרע שנזרע בקדושה: **הוא דאמר כרבי יוסי.** דלא גזר כדמפרש טעמא דאשה מזנה מתהפכת כדי שלא תתעבר. ומיהו בישראלית גזר שמואל זנות אטו נשואין שמתעברת ולא סבר כר׳ יוסי דלא גזר בהו כדאמר לקמן באנוסה ומפותה אבל בגיורת לא גזור זנות שבנכרית משום נשואין דבנכרית דאפילו גיורת נשואה כיון דדעתה לאיגיורי מתהפכת נמי כדי להבחין בין זרע קדושה לזרע שלא בקדושה כדלקמן: **מנטרא נפשה.** וממטיא מוך בהדה ומזומן לה: **אלא יוצאה בשן ועין.** דלא הות ידעת מעיקרא דעתידה להשתחרר לא מיטרחא ומזדהרא לאתויי מוך בהדה: **אנוסה ומפותה.** ישראלית והרי אונס ממילא הוא ואין לה מוך: **מתהפכת.** ואף יוצאה בשן ועין נמי ליכא השתא למפרך דכיון דהיפוך קל הוא לה ואין בו טורח מתהפכת היא דכל אשה מזנה אינה רוצה להתעבר: **כהנות.** בנות כהנים: **ישראלית לא.** בתמיה. הואיל ואשת כהן היא אפילו בת ישראל נמי אסורה לבעלה כהן: **נשי כהנים.** אם בעליהן כהנים נפסלו להן דאשת כהן שנאנסה אסורה לבעלה: **נשי ישראלים לא.** בתמיה. וכי אם בעליהם של אלו ישראלים מי לא מיפסלו נמי לכהונה שאם ימותו אלו לא ינשאו לכהנים: **והאמר רב עמרם כו׳ ואנהרינהו לעייניו ממתניתין.** כלומר הביא לנו ראיה ממשנתנו. ואותה משנה לקמן בהבא על יבמתו (דף נו.): **אשת ישראל שנאנסה אף על פי שמותרת לבעלה.** מוציא לא נתפשה (במדבר ה) הא נתפשה מותרת אפ״ה פסולה לכהונה אם ימות בעלה: **אם היו כהנות.** בנות כהנים ואפילו נשואות לישראל דלא מהני האי זנות לאסרן לבעליהן: **נפסלו מתרומה דבי נשייהו.** שאם ימות בעלה וזרע אין לה אינה שבה אל בית אביה כנעוריה דפסיל לה האי זנות כדתניא לקמן באלמנה לכהן גדול (דף סח.) כהנת לויה וישראלית שבא עליה גר עמוני כו׳ ויליף טעמא מובת כהן כי תהיה לאיש זר(ו) כיון שנבעלה לפסול לה פסלה ואע״ג דמותבינן ואימא נבעלה לפסול חייבי כריתות ומשנינן כי תהיה כתיב הנך דאית בהו הוייה אלמא זנות דחייבי כריתות לא פסיל מאכילת תרומה הא הדר מייתינא התם קרא אחרינא כי תהיה אלמנה וגרושה(ז) למעוטי כותי ועבד שאין לו אלמנות וגירושין בה ומההוא קרא נמי נפקא לן חייבי כריתות דהא אין לו אלמנות וגירושין בה ומעיקרא פרכינן הכי ואימא חייבי כריתות ולא חייבי לאוין:

הדרן עלך ארבעה אחין

תוספות

חוץ מגיורת ושפחה משוחררת גדולה. והא דתניא בהחולץ (לקמן דף מב.) לפיכך גר וגיורת צריכין להמתין שלשה חדשים כר׳ יהודה אתיא דחייש שמא לא נתהפכה יפה יפה א״נ אפילו כרבי יוסי וה״ק לפיכך גר וגיורת צריכין להמתין אם ידוע שנבעלה ולא נתהפכה ועוד אר״י דיש לחלק דלא מינטרא נפשה כלל כשמתגיירת עם בעלה כיון שכל הזרע מאותו איש ואין חוששת להבחין בין זרע שנזרע מבעלה זה בקדושה לשלא נזרע בקדושה: **גיורת** ומשוחררת דשכיחא (ב) לגזור. פירוש לגזור שיהיו צריכות להמתין ולא לגזור אטו בת ישראל קאמר דמהא לא הוה מסני מידי: **אשה** מזנה מתהפכת. וכן גיורת ומשוחררת כיון דדעתה לאיגיורי אבל יוצאה בשן ועין מודה בה רבי יוסי: **כהנות** אין ישראלית לא. ובכתובות (דף נא.) גבי הא דתנן ובכהנת אהדרינתיך למדינתיך לא דייק הכי אלא דוקא הכא משום דכי מסני אימא נשי כהנים אכתי אית ליה פירכא אחריתי נשי כהנים אין נשי ישראלים לא: **אע״פ** שמותרת לבעלה פסולה לכהונה. פי׳ בקונט׳ טעמא דשמעתין משום ובת כהן כי תהיה לאיש זר ולר״י נראה דמבת איש כהן לא שמעינן אשת איש וכל חייבי כריתות הנאסרות ע״י קדושין משום דלא הוי זר אלא מעיקרא והכי משמע בהבא על יבמתו (לקמן דף נו:) דקאמר רבא אשת כהן שנאנסה ובא עליה לוקה משום זונה ומשום טומאה ואי מבת כהן כי תהיה לאיש זר שמעינן נמי אשת איש א״כ יהא לוקה נמי מהאי קרא דלכהונה נמי אסורות מק״ו דלקמן בפרק אלמנה (דף סח: ושם) דלא חשיב לה התם אזהרה מן הדין אלא גילוי מלתא בעלמא הוא וה״נ משמע כן קצת מדקאמר אף על פי שמותרת לבעלה פסולה לכהונה ואי פסולה מקרא דבת כהן פשיטא דאין לחלק בין אונס לרצון ואי היא גופה אתא לאשמועינן דשייך קרא דבת כהן בחייבי כריתות דע״י קדושין כיון דשייך בהו ממזרות אע״ג דלא הוי זר אלא מעיקרא אם כן לישמעינן הכי בהדיא וממילא ידענו דלא שייך בהאי קרא לפלוגי בין אונס לרצון באשת איש טפי מבשאר פסולי כהונה אלא (ג) לר״י נראה דפסולה מן הכהונה מטעם טומאה וזונה כדאמר בהבא על יבמתו (לקמן דף נו: ושם) וללישנא דאמר התם דכל באונס לא מיקריא זונה פסולה לכהונה משום טומאה גרידא ומיהו קשה לר״י (ד) כיון דלא כתיב טומאה אאשת ישראל שנבעלה באונס דכתיב והיא לא נתפשה הא לא נתפשה מותרת אם כן אמאי פסולה לכהונה דבכלל איסור טומאה הוי בעל ובועל ותרומה וגם כהונה וכי שרי לבעלה תשתרי נמי לכהונה ואמר ר״י דההוא קרא דלא נתפשה לא מיירי אלא בטומאה דבעל גרידא דנטמאה קמא אית לן לאוקמי לבעל ולענין בעל שרי אונס בישראל אבל ונטמאה בתרא דנפקא לן מינה איסור תרומה וכהונה לא מפליג בה בין אונס לרצון בין אשת כהן לאשת ישראל ויש לאסור בכל ענין דכיון דאשכחן באשת כהן דאפילו באונס אסורה אין לנו לחלק בין אונס לרצון לענין תרומה וכהונה אפילו באשת ישראל ומיהו גבי בועל אע״ג דלא כתיב ביה לא נתפשה יש לחלק בין אונס לרצון באשת ישראל דסברא הוא דלא נאסרה על הבועל אלא כשנאסרה על הבעל ולפי פר״י אין פסולה זונה לתרומה מקרא דבת כהן אלא שמא מטעם דכלליה קרא בהדי חללה פסולה לתרומה כמו חללה ובפרק החולץ (לקמן דף מד: ד״ה הכא) כתב ר״י מזה: הדרן עלך ארבעה אחין

מסורת הש״ס

א) [לעיל לג:], ב) כתובות לז. כל הסוגיא ע״ש, ג) [ג״ל תוספתא], ד) [שם איתא רבה וברב אלפס הגי׳ איתא רבא], ה) [לקמן נו.], ו) [ויקרא כב], ז) [שם].

גליון הש״ס

גמ׳ והאמר רב עמרם. הא מילתא כעין זה לקמן דף נח ע״ב וב״ב דף יג ע״ב: שם ואנהרינהו לעיינין. עיין לקמן דף ו ע״ב תד״ה היתה בת ישראל:

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה אלא וכו׳ היתה (ולא היתה) תא״מ ונ״ב לקמן דף עז: (ב) תום׳ ד״ה גיורת ומשוחררת דשכיחא בה זנות לגזור: (ג) ד״ה אע״פ וכו׳ אלא נראה לר״י: (ד) בא״ד ומיהו קשה לר״י בר אברהם כיון דלא כתיב:

מוסף רש״י

הגיורת כו׳ צריכות להמתין ג׳ חדשים. ואף על פי שקטנה אינה מתעברת, גזירה קטנה אטו גדולה (כתובות לז.). משמשת במוך. מוכנת מוך לאחר בעילה ושואבת הזרע (שם). מנטרה נפשה. ומזמנת לה מוך (שם). אלא יוצאת בשן ועין. שפחה שסימא לאדוניה את עינה ויצאה לחירות, מנא הוה ידעה מעיקרא לתיפוק לחירות דתינטר נפשה לזמן מוך לשימושה (שם). כל דממילא. מידי דליכא לאיזדהורי ביה לתיפוק לחירות מודה ר׳ יוסי (שם). מתהפכת. שלא תקלוט הזרע ולא יקלוט והא מלו למעיבד ואין כולן עושות כן (שם). ואנהרינהו לעיינין ממתניתין. ממשנתנו הבאה ראיה לדברינו והאיר עינינו (לקמן נו.). אף על פי שמותרת לבעלה. דכתיב והיא לא נתפשה אסורה, הא נתפשה מותרת, פסולה לכהונה. אם מת בעלה לא תנשא לכהן (שם).

הדרן עלך ארבעה אחין

תוס׳ חד מקמאי

אמר שמואל כולן צריכות להמתין שלשה חדשים חוץ מגיורת ומשוחררת גדולה וקטנה בת ישראל דזנות בקטנה [לא שכיחן] אבל קטנה יוצאה בגט או במיתת הבעל צריכה להמתין שלשה חדשים יוצאה במיאון אין צריכה להמתין ג׳ חדשים ואף על גב דר״י ס״ל אנוסה ומפותה אינה צריכה להמתין ג׳ חדשים דאשה מזנה מתהפכת כדי שלא תתעבר וקי״ל דר׳ יהודה ור״י הלכה כר״י הכא כיון דקאי שמואל באנוסה ומפותה כוותיה דר׳ יהודה מסתברא דהלכה כותיה בהא ואע״ג דאמרינן בשלהי פרק אלמנה לכהן גדול בנשואין חששו לזנות לא חששו דמשמע [דהלכה] כר׳ יוסי לתרומה קא׳ אבל לא ליוחסין אבל הגיורת ומשוחררת גדולה ס״ל לשמואל דכיון דדעתה לאגיורי מנטרא נפשה בין זרע כשר לזרע פסול כך פרש״י ז״ל והראב״ד פי׳ דבגיורת ומשוחררת איכא תרי ספיקא ספק זינתה ספק לא זינתה ואת״ל זינתה שמא נתהפכה יפה יפה אבל באנוסה ומפותה ליכא למימר אלא חד ספק ולפום האי טעמא יוצאה במיאון צריכה להמתין ג׳ חדשים ומאי דאמר שמואל דאמר כר׳ יוסי סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא ס״ל כוותיה בחדא בגיורת ומשוחררת גדולה ופליג עליה בחדא בבת ישראל ומסתברא דלית הלכתא לא כר׳ יהודה ולא כר״י אלא כשמואל וזה שלא כדברי הרב ז״ל ואף לדברי הרב אלפס בזנות הוא הלכה כר״א כל מן הנשואין כל הנשים אפי׳ קטנות ואפילו איילונית לא ינשאו ולא יתארסו דגזרינן הא אטו הא. הא דתנן כהנות פסולות מן התרומה ה״ה לישראלית וה״ה לנשי ישראל דאשת ישראל שנאנסה אע״פ שמותרת לבעלה פסולה לכהונה אלא ה״ק אם היו כהניות נשואות לישראל פסולין לתרומה דבי נשייהו:

עין משפט נר מצוה

נג א מיי׳ פי״א מהל׳ גירושין הלכ״ג סמג עשין נ טוש״ע אה״ע סימן יג סעיף ח:

נד ב מיי׳ שם הלכה כה טוש״ע אה״ע שם סעיף ה:

נה ג מיי׳ שם הלכה כב טוש״ע שם סעיף ו:

נו ד מיי׳ פי״ח מהלכות איסורי ביאה הלכה ז סמג לאוין קכח טוש״ע אה״ע סימן ו סעיף יג:

נז ה מיי׳ פ״ו מהלכות תרומות הל׳ ז והל׳ י:

תוספות ישנים

אבל קטנה בת ישראל אינה צריכה להמתין. פי״ה מדקאמר חוץ מגיורת ומשוחררת גדולה מכלל דהני דקאמר דבת ישראל צריכה להמתין מיירי בגדולה (מכלל) אבל קטנה אינה צריכה להמתין ולא נהירא דלמאי דס״ק וכולן צריכות להמתין אפילו קטנה חוץ מגיורת ומשוחררת ואף גדולה צריכה להמתין י״ל דלא הוי הו״ל למימר אף גדולה אי הוה מיירי קודם הכל בן קטנה א״כ צריכה להמתין כר״ה דכולה מלתא דשמואל היא ואיהו נמי קאמר ואזיל וקטנה בת ישראל א״ל להמתין משום דסבר לה כר׳ יוסי. ולא הוי מכל כר׳ יוסי דאי סבר לה כר׳ יוסי אסור הגדולה בזנות וקאמר לצריכה להמתין הא רבי יוסי מתיר לקמן באנוסה ומפותה מיד לכן נ״ל דודאי בהא לא סבר לה כר׳ יוסי והוי טעמיה משום דגזר זנות אטו נשואין ואין הקטנות בגיורת נמי נגזר זנות אטו נשואין דהא אפילו נשואין נמי שרי משום דמנטרה נפשה ומתהפכת כדמשמע לקמן ולא״ת ולגזור זנות דיוצאה בשן ועין ולצריכה להמתין כדמשמע לקמן וי״ל דטעמא דשרי הוי משום דאשה מזנה משמשת במוך ולהכי שרי בגיורת ושבויה שמזמנת מוך וביוצאה בשן ועין לא שייך לומר כן ולריכה להמתין כמו שפירש לקמן וזנות דבת ישראל אמר דכיון דבת ישראל מזנה ודאי היא מזמנת מוך והא דלא טעמא דשמואל משום דגזר זנות אטו נשואין ואין ניתנו סובר טעם של היפוך רק אלא לר׳ יוסי: אשה מזנה מתהפכת שלא תתעבר. ופ״ה יוצאה בשן ועין מאי איכא למימר ע״ל שאי היפוך דקיל ואם כן אף היא מתהפכת ול״נ דא״ל עיקר היפוך חסר מן הספר. ועוד קשה שהרי ודאי אינה מתהפכת שהיא רוצה להוליד עבדים כיון שאינה יודעת כלום מתחלה שתצא לחירות כי ממילא בא אליה זה החירות לכן נ״ל דאי תקשי לך יוצאה בשן ועין מאי איכא למימר נאמר דיוצאה בשן ועין דממילא מודי ר׳ יוסי דצריכה להמתין דשמא מעוברת היא כי שמא לא נתהפכה ואי תקשי לך מאנוסה ומפותה נימא כדמתרץ תלמודא דודאי מתהפכת היא שלא תתעבר ואין טורח גדול בדבר: אע״פ שמותרת לבעלה פסולה לכהונה דכתיב (ויקרא כב יב) ובת איש כהן כי תהיה לאיש זר כיון שנבעלה לפסול לה פסלה. ואע״ג דאמרינן לקמן (סח:) ואימא בחייבי כריתות אמר קרא כי תהיה בהנך דאית הויה ולא למעט חייבי כריתות אתא כדגלי קרא בתר הכא ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה מי שיש לו אלמנות וגירושין בה ומחייבי כריתות לית בהו אלמנות וגירושין אלא ה״ק ואימא חייבי כריתות ולא חייבי לאוין אמר קרא כי תהיה וגו׳ לרבות חייבי לאוין: